

MUSEUMS AVISEN

Nr. 63
Forår 2017
37. årgang

MUSEUMSFORENINGEN SØNDERSKOV

Indhold

- Tilbage til hverdagen
- Fæsted-Harreby-Hygum
- Gymnasielever
- Frivillige søges

Museet på Sønderskov

Sønderskovgårdvej 2 - 6650 Brørup - Tlf. 75 38 38 66
e-mail: post@sonderskov.dk - www.sonderskov.dk

Museets åbningstider:

Tirsdag - søndag kl. 11-16.
Mandag lukket.
Kontoret er åbent hverdage 9-16.

Efter forudgående aftale med museet er der også adgang for skoleklasser udenfor normal åbningstid.

Der er endvidere mulighed for at aftale gruppebesøg med introduktion og/eller omvisning, også udenfor normal åbningstid.

Museets faste medarbejdere:

Fagligt personale:

Museumsleder Bo Ejstrud
Museumsinspektør Scott Dollar
Museumsinspektør Lars Grundvad
Museumsinspektør Linda Klitmøller
Museumsinspektør Janne Krøtel
Museumsinspektør Martin Egelund Poulsen
Museumsinspektør Nick Schaadt
Naturvejleder Sam Bøgesgaard Sørensen

Teknisk-administrativt personale:

Museumsassistent Connie Jepsen
Rengøringsassistent Lis Johansen
Bogholder Ida Knudsen
Pedelmedhjælper Søren Krabbenhøft
Museumsassistent Joan Lindberg
Pedel Flemming Schmidt
Museumsassistent Merete Wehlast

Museumsforeningen Sønderskov blev stiftet den 6. februar 1979 med det formål at oprette og drive et kulturhistorisk egnsmuseum. Museet blev statsanerkendt i 1990. Museet og Museumsforeningen har samme bestyrelse.

Formand: Inger Bråsch Gram, Villumsvej 4, 6683 Føvling, tlf. 75 39 82 59.

Medlemmer af forretningsudvalget: Bodil Baagø, Maltbæk, Lennart Madsen, Haderslev.

Øvrige medlemmer: Ann Møller Gram, Rødding, Gunnar Krog, Brørup, Niels Rasmussen, Brørup og Troels Ravn, Vejen.

Udpeget af Vejen Kommune: Henny Schøler, Rødding og Anni Grimm, Gesten

Kontingent: 125,- kr. for enkeltmedlemmer og 175,- kr. for par.

Kontingentet omfatter partoutkort for årets besøg, ligesom foreningens medlemmer modtager Museumsavisen og meddelelser om aktiviteter.

Redaktion: Bo Ejstrud

Tilbage til hverdagen

Forsidebilledet til denne udgave af Museumsavisen er taget ved udgravningen ved Fæsted i december 2016. Vi ser arkæologer med skovle og detektorførere med metaldetektorer, mens gravemaskinen i baggrunden tager mulden af i tynde lag.

Det var tre dage med mange overraskelser, da vi udgravede Fæsted skatten. Efter sommerens store guldfund var vi sandt at sige ikke forberedt på, at vi ville finde så meget mere guld i jorden derude. Man kan blive glædeligt overrasket, men det var ærlig talt også lige før, at vi blev glædeligt overvældede. Ikke bare af mængden af fund, men også af de mange gæster, der stod på pladsen, og fulgte særdeles tæt med i udgravningen. Den store medieinteresse var også god, og næsten for meget af det gode: Arkæologerne var der jo for at få et stykke udgravningsarbejde fra hånden.

Som lovet skriver vi i denne udgave af museumsavisen om det store skattefund fra Fæsted. I en enkelt artikel, der fylder det meste af bladet, fortæller vi historien om skatten. Vi har valgt at skrive en del om fundhistorien, og ikke bare om fundet selv. For Fæstedskatten er ikke blot et enestående arkæologisk fund, men også en enestående begivenhed for museet, og for alle os som har været med. Dette er ikke noget, man nogensinde kan forvente at stå med mellem hænderne, selv som erfaren arkæolog. Som museum og som museumsfolk er vi helt sikkert en stor oplevelse rigere. Det var ret vigtigt i sammenhængen, at hele personalet, og rigtig mange frivillige støttede op om det store arbejde, der lå i udstillingerne i juli 2016 og januar 2017.

Nu ligger skatten på Nationalmuseet. Der er en arbejdsdeling i museumverdenen som betyder, at det er i København, at fund af denne kaliber hører til. Man kan måske mene, at fundet ville træde mere frem, hvis det blev i lokalområdet. Omvendt skal man også huske, at guldet er godt og sikkert placeret hos kollegerne på Nationalmuseet, hvor vi i øvrigt ikke er i tvivl om, at det vil indtage en fremtrædende plads i kommende udstillinger - og strengt taget er der kun 2½ times kørsel i østlig retning for at nå frem til det. Måske en anelse længere i den modsatte retning, men større er landet nu heller ikke.

Efter et år med store faglige oplevelser skal vi nu belave os på, at enestående begivenheder netop er undtagelsen. Der er en hverdag af museumsdrift, som skal passes. Det gode er naturligvis, at vi har en hverdag, som i sig selv er næsten urimeligt interessant. På museet har vi ansvaret for en egn, hvis historie er rig og spændende, og som sagtens kan hævde sig, selv når den ikke er bestrøet med guld. Det er ikke mindst det, vi gerne vil fortælle om her i Museumsavisen, selvom denne udgave ganske vist mest handler om guld.

Nick Schaadt fortæller også om vores seneste samarbejde med gymnasiesektoren. Men det er også en slags guld. God fornøjelse med læsningen.

Museumsleder Bo Ejstrud

Fæsted - Harreby - Hygum

Historien om et guldfund

Sjette afsnit i præsentationen af danefæ fra Museets ansvarsområde må nødvendigvis handle om det største og mest spektakulære fund fra Vejen Kommune. Skatten fra Fæsted har allerede været massivt omtalt i medierne, men her fortæller vi historien, som vi kender den hidtil. Vi forventer, at historien udvikler sig over de næste år.

Der var noget specielt ved Hygum i tiden omkring vikingetid og middelalder. I 2013 lavede museet en gennemgang af, hvad der fandtes fra perioden i vores område (se også artiklen om stednavne i Museumsavisen nr 61). Det stod meget klart i denne gennemgang, at selv om der er mange spændende områder i kommunen fra denne tid, så skilte Hygum sogn sig ud.

Først og fremmest er der den store Hygum Kirke. Den er uden sammenligning den største kirke i Vejen Kommune; i oprindeligt areal ca. 2/3 større end gennemsnittet af kirkerne. Fra den kirkeliste i Ribe Stift, som kaldes "Ribe Oldemoder", og som er fra midten af 1300-tallet, kan vi også se, at Hygum er den landsbykirke i hele stiftet, som betaler mest i skat. Hygum kirke skiller sig dermed ud fra mængden: Den er både stor og rig.

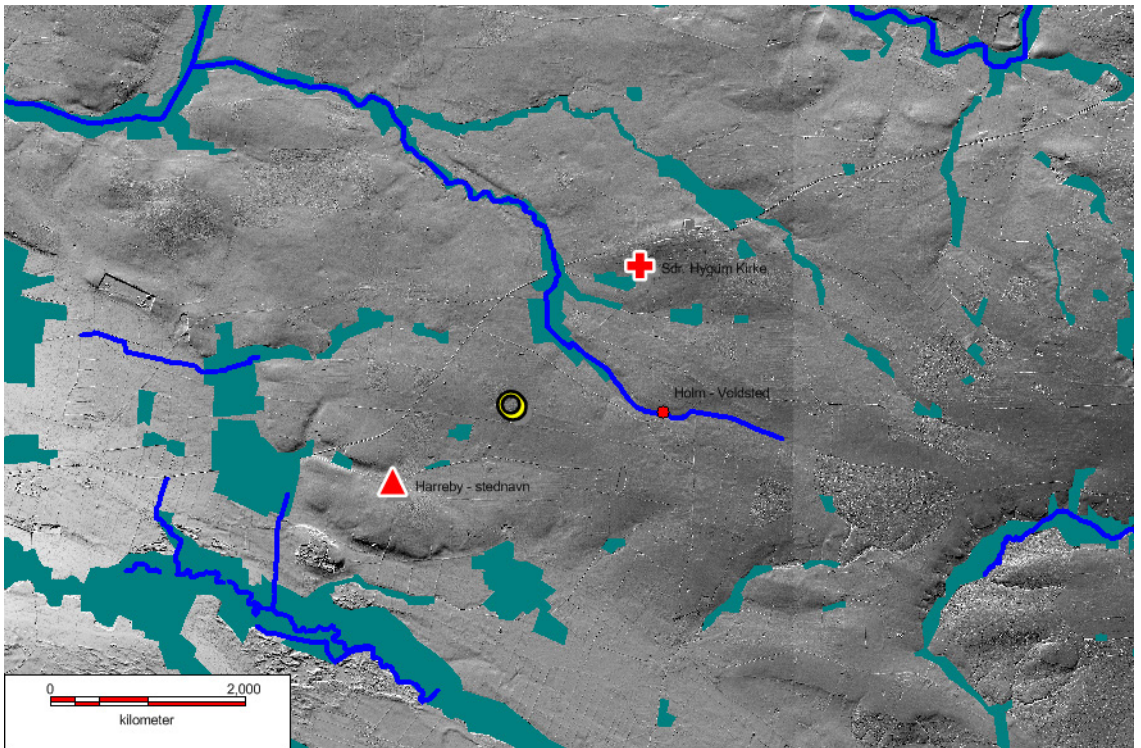
Vi ved ikke, hvem der byggede kirkerne, men alt tyder på, at det var stormændene, som stod bag. Det kunne såmænd også være kongen selv. I Kong Valdemars jordebog fra 1231 nævnes det f.eks., at kongen fik: "*af Bække og de fire nærmeste kirker 9 mark rent sølv og*

1½ mark havre". Når kongen får indtægten, så er det rimeligt at antage, at han har ejet kirkerne. Her er dog i sammenhængen vigtigt at notere, at Hygum Kirke ikke er på listen.

Det er til gengæld den befæstede kongsgård Holm, som lå ret syd for Hygum. Det er ikke usædvanligt med befæstede stormandsgårde fra borgerkrigsårene i 1300-tallet, og dem kan vi finde stort set over hele landet, men Holm nævnes allerede i Kong Valdemars Jordebog fra 1231, så den skal tolkes anderledes. Den må have været i kronens eje.

Fra middelalderen kan vi derfor se spor efter betydningsfulde folk ved Hygum. Men også fra vikingetiden er der særlige spor i området. Stednavnet Harreby er vigtigt. Den ældste kendte form af navnet er 'Hargby', og ifølge stednavneforskerne har det at gøre med et "Hørg", altså et hedensk helligsted. Vi ved ikke hvilken eller hvilke guder, som er blevet tilbedt her. Men man kan notere sig, at stedet ligger i det gamle "Frøs herred", der er opkaldt efter frugtbarhedsguden Frej. Men sikre på sammenhængen kan vi ikke være.

Endelig blev der fundet en guldkæde fra 900-tallet på en mark mellem Fæsted og Harreby allerede i 1911. Den skrev vi om i allerede Museumsavisen nr. 58, og fremhævede den som en genstand, der ville have vakt stor opsigt, hvis den var blevet fundet i dag. En enkelt genstand siger dog ikke så meget; den kan være tabt ud af en taske på et i øvrigt helt uinteressant sted, som nogen bare tilfældig-

Figur 1. Der var allerede tegn i landskabet på, at Hygum-området var noget særligt før vi fandt guldschatten.

vis er gået forbi. Men i sammenhæng med de andre tegn i landskabet havde vi nok en forventning om, at der en dag ville dukke en bemærkelsesværdig og rig plads op af jorden et sted i Hygum sogn.

En 'rig' plads fra vikingetiden betyder i denne sammenhæng, at vi kunne forvente en mark, hvor der for eksempel dukkede et større antal bronzegenstande op, måske endda noget sølv, mønter og vægtlodder. I den sjældne ende ville der måske være forgyldte genstande ind i mellem. Sådan ser mange af disse pladser ud, og havde vi fundet sådan en plads, ville vi have været særdeles tilfredse.

På museet leder vi ikke efter sådanne pladser, selv hvor vi forventer, at de vil dukke frem. Det har vi ingen muligheder for. Der

findes til gengæld en stadig større gruppe af detektoramatører, som bruger fritiden på at søge efter fortiden i landskabet. Det er disse folk, der normalt gør de spektakulære fund. Vi arbejder tæt sammen med de lokale detektorførere. Det fungerer dog ikke sådan, at man kan banke på døren til museet, og lige få udleveret koordinaterne til en mulig guldmærk. Faktisk virker dette arbejde bedst, hvis der bliver søgt lidt på må og få: Fordi det normalt giver de største overraskelser, og dermed den meste viden.

Men selvfølgelig er detektorhobbyen sjovest, hvis man finder noget fra tid til anden. I dette tilfælde gik der tre år, og der er flere hold af ihærdige og dygtige detektoramatører, som har arbejdet i området, uden at gøre særlige fund.

Først i 2016 skete der noget omkring Hygum, men så skete det også med eftertryk. Det var de tre detektorførere Poul Nørgaard Pedersen, Marie Aagaard Larsen og Kristen Nedergaard Dreijøe, der nu havde fået mulighed for at komme ud i området.

En onsdag i juni modtog vi en MMS fra holdet, med foto af det første fund. Det var en armering af guld, tydeligt fra vikingetiden. Den var fundet på præcis samme mark, hvor guld-kæden også var fundet i 1911. Inden dagen var gået, var der fundet i alt tre guldarmsringe. Det blev en glad onsdag for både findere og museumsarkæologer. Men det stoppede ikke der. Efter ret kort tids søgning nåede de tre heldige detektorførere op på at have fundet i alt seks guldringe og en sølvring. 840 g guld og 90 g sølv for de syv armsringe. Med kæden fra 1911 var der mere end 900 g guld i dette skattefund. Det var kolleger fra Nationalmuseet, der var venlige at gøre opmærksom på, at fundet var den største kendte guldskat fra Danmarks vikingetid. Ikke det største guldfund fra perioden, for der er fundet en stor halsring på 1,8 kg nær Tissø på Sjælland. Men et 'skattefund' er, når der findes flere ting sammen, og med den definition er Fæsteds-katten den største. Sådan kan man lege med ordene.

Det er klart, at når der gøres et bemærkelsesværdigt fund, hvortil der oven i købet kan knyttes interessante ord som "skat", "vikinger" og "guld", så er pressens interesse stor. Det hjalp sikkert også, at vi offentliggjorde fundet i sommerens agurketid. Da fundet blev offentliggjort, var medieinteressen derfor intensiv, og nyheden om fundet gik helt bogstaveligt verden rundt. Det skyldes også et særdeles godt samarbejde med Nationalmuseets presseafdeling.

Figur 2. Køen foran Sønderskov, da dørene åbnedes på sidste åbningsdag af guldudstillingen. Et typisk billede for de 18 udstillingsdage. Foto: Bo Ejstrud.

Der blev ikke mindre travlt for både personale og frivillige, da vi fik mulighed for at udstille fundet gennem 18 intensive dage i juli måned. Det er ikke ofte, at vi oplever lange køer foran døren, når museet åbner kl. 11, men det havde vi stort set hver dag i juli 2016. Bag kulisserne lå der et stort arbejde med at organisere, sikre og bemane udstillingen, der blev stillet op med kort varsel. Men vi må sige, at det var investeringen værd. Aldrig før har så mange besøgt Sønderskov, som det skete i 2016.

Samtidigt med travlheden gik der så andet arbejde i gang på museet. Vi søgte Slots- og Kulturstyrelsen om midler til at lave en opfølgende udgravning på stedet, og de blev bevilget ret øjeblikkeligt. Formålet med sådan en undersøgelse er naturligvis at se, om der

ligger mere af skatten derude. Men først og fremmest er det vigtigt at undersøge, hvad det er for en sammenhæng, som tingene er gravet ned i. I modsætning til fundet af en enkelt kæde kunne vi ikke længere forestille os den mulighed, at dette var tabt tilfældigt, på vejen hen til et andet vigtigt sted. Men der er stor forskel på, om skatten var gravet ned langt ude i skoven et sted, eller om der rent faktisk lå en boplads på stedet; et sted, hvor guldet havde været brugt. Vi forventede ærlig talt ikke at finde meget mere guld: Vi vidste at der manglede et hængesmykke til guldkæden, men ellers hang det sammen, at skatten i øvrigt bestod af armringe. For ikke at tale om, at vi allerede stod med den hidtil største guldskat: Det gav ikke mening at forvente meget mere derude.

Der tog vi fejl.

Udgravningen blev gennemført i december 2016, under stor mediebevågenhed, og naturligvis med deltagelse af de tre findere fra sommerens fund. Næsten helt fra starten begyndte der at dukke guld op. Ikke store armringe, som de, der var fundet i sommeren, men små og flot dekorerede smykker, som perler og hængesmykker med nærmest mikroskopisk fine dekorationer af filigran og granulat. På udgravningens anden dag kom vi frem til det sted, hvor skatten tydeligvis var gravet ned, og her lå den største koncentration af smykker. Vi fortsatte endnu en dag, og mod slutningen af denne dag klingede antallet af fund endeligt af, så vi kunne lukke udgravningen. Selvom der utvivlsomt endnu kan være stykker, som er spredt af ploven, så kan vi antage, at guldsatten fra Fæsted dermed er udgravet. Med de seneste fund nåede skatten op på over 1,4 kg guld. Så nu nærmer vi os det største guldfund.

I modsætning til armringene og guldklippen, som først og fremmest imponerede ved deres antal og vægt, så var det kvaliteten af håndværket på disse smykker, som gjorde stort indtryk. De hører kort sagt til blandt det absolut fineste guldsmedearbejde, som man kan finde i skandinavisk vikingetid. Især de ni guldperler var flotte eksempler på dette håndværk. Vi viser det samlede fund på midteropslaget på næste side.

Blandt smykkerne var især de smukke stendifattede vedhæng spændende, for de var hidtil ukendte i Danmark. Men enkelte var dog kendt fra det øvrige Norden. I Norge kendes der lignende smykker blandt Hoenskattens mange bestanddele. Faktisk er den norske skat den eneste skat fra vikingernes riger, der er større end Fæstedskatten, og de to skatte minder generelt ret meget om hinanden i sammensætningerne. Mere interessant er det dog, at der også kendes lignende hængesmykker fra Hedeby i det nuværende Nordtyskland, hvor de er fundet blandt de allerrigeste grave dér. Én af de tyske grave er beviseligt nærmest samtidig med Fæstedfundene, og det er en spændende tanke, at der har været en eller anden form for kontakt mellem de rigeste i netop Hedeby, som var en af Nordens vigtigste handelsbyer, og Fæsted. Der var hele syv vedhæng med sten i Fæsted, men i to var stenene desværre forsvundet. Lige så fortællende var det lille fugleformede vedhæng, som viser en fuglekrop set fra oven og dens hovede i profil. Dette motiv kendes primært fra to samtidige kilder – nemlig en mønttype fra 900-tallets York og fra fyrstehuset i Kievs familiemotiv. Hvilken sammenhæng Fæstedfuglen skal ses i er endnu uvis, men begge retninger er vanvittigt interessante.

Mest interessante var dog de tre smykker, der var dekoreret i Jellingstil; nemlig halsringen

Figur 3. Den samlede skat, som den så ud ved indgangen til 2017. Selvom vi har udgravet hovedparten af skatten, bemærk, at guldkæden fra 1911 mangler i fundet. Fotos Nick S.

en, vil der utvivlsomt skulle føjes yderligere genstande til dette foto, som er sat sammen af adskillige fundfotos.
Schaadt, Museet på Sønderkov, redigeret af Brian Christensen.

fra 1911, armringsen med de to dyrehoveder og pragtspændet med de fire kæder. De kommer til at indgå i den særlige gruppe oldsager, der fortæller danmarkshistorie; de fund som flytter vores forståelse af rigets dannelse og sandsynligvis også vores viden om religionsskiftet.

Noget tyder nemlig på at de første konger hver brugte en stilart som et symbol på deres magt. Var man blandt rigets rigeste og vigtigste borgere, så var man blandt dem, som fik smykker i guld eller sølv af kongen. Muligvis bestemte menneskers rang og betydning i samfundet hvilket metal, de kunne smykke sig med. Måske gav smykkerne ret til at fungere i kongens sted eller udøve den magt som kongens lov dikterede. Vi ved langt fra det hele endnu og faktisk tillader vi os at gisne, fordi meget endnu står uforklaret. Men det er da spændende at genstande i Jellingstil kun findes hos eliten. Og når de så ligefrem findes udført i guld, må vi da nærme os den allerøverste magtsfære i Danmark.

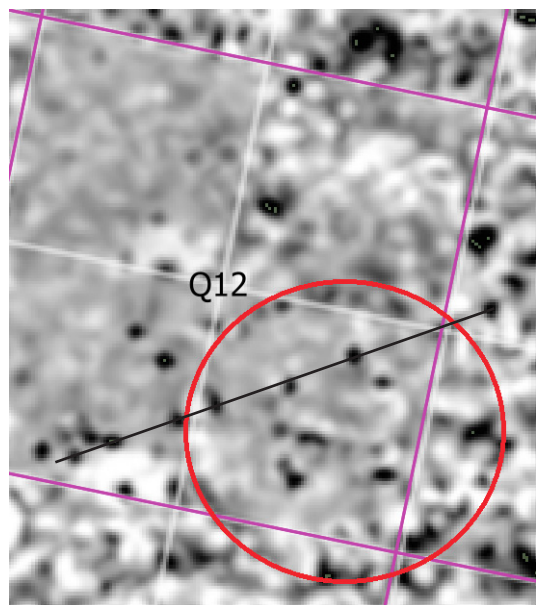
Hvert enkelt smykke og fragment var fantastiske fund at stå med mellem hænderne. Lige så vigtigt var, at selvom udgravningsfeltet var ret lille, så fandt vi spor af bebyggelse. Der er spor efter hegn lige op ad den grube, hvori skatten var gravet ned, og selv om udgravningen var for lille til at vi kan sige noget om bebyggelsen, så tror vi i det mindste nu, at guldet sikkert er gravet ned, hvor det har været brugt.

Sønderskov fik mange tusinde besøgende endnu en gang, da vi viste de nye fund frem i januar. Det var en ren fornøjelse.

Så ved indgangen til 2017 stod vi dermed med et helt enestående skattefund fra Danmarks vikingetid. Vi havde påvist, at der var

bebyggelse i området. Vi vidste på forhånd, at området som sådan var noget særligt. Men endnu ved vi for lidt om dette sted, og det er nødvendigt, at vi arbejder videre med Fæsted. I første omgang har vi brugt foråret på at arbejde sammen med lokale frivillige fra området, som har lavet det, der hedder en 'geofysisk' undersøgelse af området.

Geofysik er metoder til at 'se' ned i jorden, uden at grave, og det kan vi bruge til at planlægge næste skridt. Der findes flere forskellige metoder, og i dette tilfælde brugte vi det, som kaldes 'elektrisk modstandsmåling'. Eftersom marken er undersøgt helt systematisk, har de

Figur 4. Udsnit af den geofysiske undersøgelse, her netop i området nær fundet. Det lille kvadrat er 40x40 m. De mørke spor viser stolpehuller og hegn fra bebyggelse, hvor den sorte linje viser et hegn. Den røde cirkel markerer en sidegevinst i form af de svage spor efter en hidtil ukendt gravhøj.

frivillige foretaget mere end 35.000 målinger derude, og på den måde kan vi kortlægge marken, og den arkæologi, som er dernede.

Figur 5. To af de frivillige i gang med modstandmålingen. Den lange ledning, der trækkes efter apparatet, gav uden tvivl alle deltagere et nyt syn på majsmarker. Foto: Børge Lund.

Resultaterne er vi ved at bearbejde netop nu, og det skulle gerne give os nogle mål at grave efter, når vi har overblikket over pladsen og de hidtidige fund.

Nu står marken i afgrøder igen, og der er lukket for undersøgelser for denne sæson. Men det er helt sikkert, at vi vil vende tilbage med gravemaskinen for at finde ud af mere om Fæsted.

I mellemtiden ligger der et stort arbejde foran os med at få søgt de midler, som kan gøre kommende feltarbejde muligt. Her er det indlysende, at med så sjældnen og så højprofileret en plads, så er det vigtigt at sigte efter at få så mange oplysninger med som overhovedet muligt. Fra såvel den geofysiske undersøgelse som udgravningsfeltet kan vi se, at pladsen er pløjet langt ned. I udgravningen var der kun få cm tilbage af hegnsgrøfterne, mens der

er tydelige spor af pløjning i den geofysiske undersøgelse. Som så mange andre arkæologiske pladser er pladsen dyrkningstruet, og derfor har vi ikke ubegrænset tid til at få sat undersøgelserne i gang.

Guldet ligger nu trygt på Nationalmuseet, hvor fundet igennem hele 2017 ligger som hovedstykket i den udstilling af danefæ fra 2016, som står i forhallen. Senere vil det sikkert indgå i den permanente udstilling på Nationalmuseet. Vi skal ikke afvise, at guldet nogensinde ville kunne vende tilbage til Sønderskov. Men lige nu ligger museets interesse i at få udviklet et projekt, så vi kan sætte skatten i sammenhæng med den boplads og de mennesker, der har levet ved Fæsted for mere end 1000 år siden.

Museumsleder Bo Ejstrud
Museumsinspektør Lars Grundvad

Gymnasieelever på museum

Et fælles udviklingsprojekt

Museer og gymnasier har arbejdet sammen med at udvikle nye undervisningsformer. Her fortælles om projektet og dets resultater.

I starten af 2015 indgik Museet på Sønderskov en aftale om at deltage i et stort undervisningsprojekt sammen med Vejen Gymnasium & HF, Gammel Estrup - Herregårdsmuseet, Paderup Gymnasium og den landsdækkende forening Intraface. Projektet hed Partnerfællesskaber på Tværs og havde til formål at

afdække muligheder for at sammensmelte gymnasiernes og museernes forskellige fagligheder i endnu højere grad end tidligere set. Samtidig skulle projektet styrke elevernes læring, engagement og motivation gennem brugen af det såkaldte uformelle læringsrum og gæsteundervisning. Antallet af deltagende institutioner gav mulighed for sparring på kryds og tværs, samt sikrede projektet en national spredning og forankring. Projektet blev støttet af Slots- og Kulturstyrelsen. I det

Figur 1. 2.g elever fra Vejen Gymnasium & HF arbejder med Skibelund Krat i museets Riddersal.

følgende skal der fortælles kort om det lokale samarbejde.

Hos Museet på Sønderkov og Vejen Gymnasium & Hf resulterede projektet i 3 forskellige undervisningsforløb og involverede fra museets side personale fra både nyere tid og arkæologi. Museet og gymnasiet havde ikke tidligere samarbejdet om undervisningen af elever, så det var lærerigt at arbejde med at implementere genstande som kilder og forsøge at udvide historieundervisningens traditionelle kildemateriale.

Det 1. forløb handlede om national identitet. Eleverne arbejdede med emnet i 8 moduler, og de fik besøg af museet, der underviste dem i kildesøgning og historiebrug. Forløbet indebar også en tur til Skibelund Krat, hvor museet viste rundt. Bagefter arbejdede eleverne på museet, hvor de udviklede nye måder at gøre krattet relevant for gamle som unge.

Den helt store satsning var det 2. forløb, hvor eleverne skulle op til en årsprøve i historie. Forløbet hed Verdensbilleder og fokuserede på, hvordan verdensopfattelsen har ændret sig gennem tiden. Årsprøven adskilte sig fra normen, da prøven lagde op til at inddrage genstande som del af kildematerialet. Det var derfor en udfordring for både lærere og elever at arbejde med en anden kildetype end blot skriftlige kilder som gymnasiets historieundervisning traditionelt arbejder med. Eleverne skulle eksamineres efter en uge med gruppearbejde, hvor eleverne arbejdede med deres eksamensspørgsmål. Både grup-

pearbejdet og eksamen foregik på museet. Inden eksamen arbejdede eleverne gennem en længere periode med baggrundsstof og kortmateriale udvalgt af lærerne, der kunne belyse opfattelsen af verden gennem tiden. Den alternative årsprøve skulle skabe et produkt i form af en miniatureudstilling, som eleverne skulle forsvare overfor lærere og museumsinspektører, og derefter tildeles en samlet karakter.

Lærerne havde valgt emnet, og de udvalgte også det skriftlige kildemateriale. Museets personale fandt en række genstande i museets magasiner, der kunne belyse samme temaer som de udvalgte skriftlige kilder og billeder. Især museets arkæologer var involveret i denne proces, da langt de fleste

Figur 2. 1.g elev fra Vejen Gymnasium & HF studerer en gammel kårde i forbindelse med den alternative årsprøve.

genstande var arkæologiske fund. Ved et møde blev genstandene diskuteret af lærere og museumsinspektører, og lærerne kurerede genstandene i forhold til formålet. Det resulterede i, at et reduceret antal genstande blev udvalgt til at indgå i elevernes eksamensspørgsmål.

Selve eksaminationen foregik ved, at lærerne og en museumsinspektør gik rundt til grupperne, der havde forberedt en fremlæggelse. Det afskaffede det grønne bord til glæde for både elever og lærere. Den traditionelle eksamination til tider meget formelle form

trådte derved i baggrunden til fordel for det uformelle rum. Eksaminatorerne trådte ind i det rum, som eleverne havde arbejdet i igennem hele ugen og på en måde var blevet deres hjemmebane.

De afvekslende rum blev en styrke for lærerne, da de i højere grad kunne adskille grupper og fremlæggelser. Lærerne vurderede elevernes indsigt i stoffet, og museumsinspektøren vurderede graden af inddragelse af genstandene, og hvordan eleverne havde tænkt formidlingen af genstanden og det skriftlige stof.

Figur 3. 1.g elever fra Vejen Gymnasium & HF på ekskursion til bl.a. Klebæk Høje.

Det 3. forløb var et metodeforløb, der fokuserede på vikingetiden. Museet præsenterede elever fra 1.g for de metoder, som faget arkæologi anvender i forbindelse med dannelse af ny viden. Metoderne blev belyst igennem den nyeste arkæologiske viden og gjort tilgængelig gennem foredrag om dels død og ødelæggelse og dels om lokal viden i nationalt perspektiv. Gymnasielærerne stod for at præsentere og introducere eleverne for historiefaglige termer og kildekritik. Endelig blev en dagslang ekskursion gennemført til vikingetidslokaliteter af national betydning, som kan relateres til arkæologi, fortidsminder

og levn fra det nuværende Vejen kommune.

Projektet blev afsluttet ved udgangen af 2016 og skal afrapporteres til Slot- og Kulturstyrelsen i løbet af 2017. Samarbejdet mellem gymnasiet og museet har vist stort potentiale for videre samarbejde og vil derfor fortsætte. Især den alternative årsprøve åbnede muligheder for at skabe ganske anderledes tilbud til elevernes læring end traditionelle museumsbesøg normalt har mulighed for. Vi glæder os derfor til at fortsætte samarbejdet.

Museumsinspektør Nick Schaadt

Kustoder søges

Der er altid plads til flere på Sønderskov

Hver weekend er Sønderskov bemandet af frivillige kustoder. De holder Sønderskov åbent, når det faste personale har fri, og på den tid af ugen, hvor de fleste mennesker har tid til at gå på museum. Det er en opgave, der indebærer et stort ansvar i forhold til huset, til butikken, og ikke mindst i forhold til husets gæster. Til gengæld får man nøglerne til det smukkeste hus i miles omkreds.

De frivillige kustoder er dermed vigtigt frontpersonale. Det ville dog styrke museet, hvis vi var et par stykker flere til at dække vagterne. Vi forsøger at tilstræbe, at man har én vagt om måneden, men nogle af vore kustoder melder sig til flere. Vi sørger naturligvis for at oplære nye frivillige, og man er aldrig alene på vagt.

Hjælp os gerne med at finde de helt rigtige personer til denne vigtige post. Interesserede kan kontakte sekretær Connie Jepsen på: cj@sonderskov.dk eller direkte telefon: 6019 5073.

De lokalhistoriske arkiver

Besøg også de lokalhistoriske arkiver. Her er en stor specialviden om egnens nyere lokalhistorie. Arkiverne er som regel drevet af frivillige. Der er mange arkiver og lokalhistoriske foreninger i Vejen Kommune. De arbejder sammen i arkivrådet for Vejen Kommune, og kan findes på: www.vejen-arkivraad.dk.

Arkiverne i Holsted og Vejen er direkte tilknyttet Museet på Sønderskov.

Vejen Lokalhistorisk Arkiv

Adresse: Østergade 2, 6600 Vejen
Telefon: 79 96 52 75
Email: vejenarkiv@sonderskov.dk
Leder: Linda Klitmøller
Åbningstid: Mandag 10-18
Tirsdag 9-13

Lokalhistorisk Arkiv Holsted

Adresse: Vestergade 17, 6670 Holsted
Telefon: 75 39 20 10
Email: holsted-lokalarkiv@mail.dk
Leder: Klaus Hansen
Åbningstid: Onsdag 14-18 eller efter aftale
(ring på 20 44 23 28 eller 20 24 33 66).

Restaurant Herregårdskælderen Museumscafé gourmetrestaurant

Adresse: Sønderskovgårdvej 2, 6650 Brørup
Telefon: 75 38 38 45
Email: preben@sonderskov.dk
Køkkenchef: Preben Madsen
Åbningstid: se www.sonderskov.dk

